

Valbarhet till välfärdsområdesstyrelsen

Välfärdsområdesstyrelse 13.02.2023 § 34

Beredare

Linda Jakobsson-Pada

Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 040 649 2883, fornamn.efternamn@ovph.fi

Paragraf 78 i lagen om välfärdsområden inrymmer bestämmelser om valbarheten till välfärdsområdesstyrelsen. Enligt denna paragraf är en person som lyder direkt under välfärdsområdesstyrelsen inte valbar. I Österbottens välfärdsområde lyder personalen i sin helhet under välfärdsområdesstyrelsen.

Finansministeriet har skickat ett brev till välfärdsområden daterat 23.11.2022 (VN/31749/2022) gällande valbarheten till välfärdsområdesstyrelser. Enligt finansministeriets tolkning är en anställd hos välfärdsområdet i en ledande uppgift inom välfärdsområdesstyrelsens eller en nämnds uppgiftsområde eller inom något av välfärdsområdets affärsverk eller i en därmed jämförbar ansvarsfull uppgift inte valbar till välfärdsområdesstyrelsen. Finansministeriet anser att detta gäller också personer som innehar en motsvarande ställning i sammanslutningar där välfärdsområdet har bestämmande inflytande.

Finansministeriet anser ytterligare att en person som är anställd hos välfärdsområdet och som lyder under en nämnd som lyder under välfärdsområdesstyrelsen inte är valbar till ifrågavarande nämnd, men kan vara valbar till välfärdsområdesstyrelsen. Om en person som är i medlem i välfärdsområdesstyrelsen överförs till ett anställningsförhållande 1.1.2023, där han eller hon direkt lyder under välfärdsområdesstyrelsen förlorar han eller hon sin valbarhet.

Om en person som är i medlem i välfärdsområdesstyrelsen överförs till ett anställningsförhållande 1.1.2023, där han eller hon direkt lyder under välfärdsområdesstyrelsen förlorar han sin valbarhet. Om en förtroendevald förlorar sin valbarhet ska det organ som utsett honom eller henne, dvs. välfärdsområdesfullmäktige, konstatera att förtroendeuppdraget har upphört. Beslutet ska verkställas omedelbart. (lag om välfärdsområden, 83 §). Besvär kan anföras om ett beslut som fattats i välfärdsområdesfullmäktige.

Frågan om valbarhet har behandlats i välfärdsområden och den har avgjorts på olika sätt. I en del välfärdsområden har valbarheten beaktats redan i valögonblicket på våren 2022. En del välfärdsområden väntar på att en rättspraxis ska ta form eller på en noggrannare anvisning i ärendet. Finansministeriet har tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att utreda valbarheten till välfärdsområdets organ. Arbetsgruppens utredning borde vara klar 30.6.2023.

I Österbottens välfärdsområde hölls en Teams-förhandling med partiernas representanter 12.1.2023, där man gick igenom hur de olika partierna i välfärdsområdesstyrelsen och sektionerna i Österbottens välfärdsområde förhåller sig till valbarheten. Vid dessa förhandlingar konstaterade man att frågan om valbarhet är viktig, och en del ansåg att tolkningen är diffus. Hittills har ingen rättspraxis om valbarheten till välfärdsområden hunnit uppstå.

Juridiskt lämnar frågan rum för tolkning. Läkarförbundet har bett om ett utlåtande i ärendet av Åbo universitets professor i offentlig rätt. Utlåtandet finns i bilaga. Dessutom har välfärdsområdesstyrelsen i Norra Österbottens välfärdsområde fått ta del av det i bilaga

anslutna utlåtandet som beretts av tjänstemän. I enlighet med utlåtandet rekommenderar tjänstemännen att personer som enligt finansministeriets tolkning inte är valbara till välfärdsområdesstyrelsen ska bytas ut permanent eller för viss tid tills deras juridiska ställning klargjorts. I Norra Österbotten berör frågan om valbarhet en ersättare i välfärdsområdesstyrelsen och hen har meddelat att hen tillsvidare inte deltar i sammanträden.

Jäv hänför sig till behandlingen av ett enskilt ärende hos en myndighet, medan det i valbarhet är fråga om huruvida en person alls kan bli vald till ett visst organ.

Finansministeriets vs. prof. Janne Salminens/Norra Österbottens tolkningsskillnader kan på basis av rättskälleläran klassificeras enligt följande.

Rättskällor	Starkt förpliktande	Svagt förpliktande	Tillåtna
Auktoritetskällor	Lag	Lagberedningsarbeten och domstolsavgöranden	Juridik
Sakkällor	Landssed		Rättsprinciper Moral Realargument
Finansministeriets motiveringar	Lag om välfärdsområden, 78.1 § 1 punkt. Valbar till välfärdsområdesstyrelsen är inte den som är anställd hos välfärdsområdet och lyder direkt under välfärdsområdesstyrelsen	Författningsspecifika grunder i lagen om välfärdsområden: ingen som organisatoriskt underlyder välfärdsområdesstyrelsen kan samtidigt vara ledamot i välfärdsområdesstyrelsen	Den organisationsstruktur som välfärdsområdets välfärdsområdesfullmäktige fastställt kan leda till att personal som är anställd hos välfärdsområdet i omfattande grad lyder under välfärdsområdesstyrelsen (och är således inte valbar, skribentens tillägg)
prof. Janne Salminen	Lag om välfärdsområden, 78.1 § 1 punkt. Valbar till välfärdsområdesstyrelsen är inte den som är anställd hos välfärdsområdet och direkt lyder under välfärdsområdesstyrelsen. Bl.a. grundlagens 2.2 § och 14.4 §	I regeringens proposition konstateras att regleringen av valbarheten till välfärdsområdesstyrelsen (78 §) till sina grunder motsvarar regleringen av valbarheten till kommunstyrelsen i 73 § i kommunallagen. Förvaltningsutskottets betänkande (FvUB 55/2014) där man behandlat regleringen av valbarheten i kommunallagen, står det följande: I praktiken avser "den som är anställd hos kommunen och lyder direkt under kommunstyrelsen" personer i vars uppgiftsbeskrivning i	Ett reallt argument i regeringens proposition till kommunallag. Avsikten med bestämmelserna om valbarhet är att garantera "kommunalförvaltningens trovärdighet och funktion så, att de förtroendevalda inte har alltför starka andra intressen att bevaka." "I regleringen av valbarheten vägs mot varandra å ena sidan rätten att som förtroendevald delta i skötseln av kommunens angelägenheter och å andra sidan

		typfallet ingår uppgifter som hör till kommunernas centralförvaltning... " har återkommande en nära beröring med beredning och beslutsfattande som anknyter till allmän förvaltning och numera också koncernstyrning... i regel uppgifter som påverkar hela kommunens organisation och uppgiften begränsas inte enbart till en enskild sektor eller ett enskilt uppgiftsområde." I regeringens proposition till kommunallag konstateras att begränsningarna i valbarheten utgör undantag från kommuninvånarnas rätt att delta i kommunens förvaltning. Enligt regeringens proposition innebär detta att man i gränsfall ska anse att en person är valbar. I högsta förvaltningsdomstolens avgörande HFD 18.6.2014, liggare 1959 förs fram att begränsningarna i valbarheten utgör undantag från den allmänna valbarheten och därför måste tolkas restriktivt.	kommunalförvaltningens trovärdighet och funktionsduglighet." Salminen hänvisar i sin argumentation till juris doktor Niemivuo som anser att valbarheten för förtroendevalda ska tolkas restriktivt.
Norra Österbottens utlåtande	Lag om välfärdsområden, 78.1 § 1 punkt. Valbar till välfärdsområdesstyrelsen är inte den som är anställd hos välfärdsområdet och direkt lyder under välfärdsområdesstyrelsen	I argumentationen gällande regeringens förarbete hänvisar man långt till samma punkter som Salminen.	

Myndighetsverksamhet ska utgå från grundlagens 2.3 §, enligt vilken all utövning av offentlig makt ska bygga på lag. I all offentlig verksamhet ska lag noggrant iakttas.

Det är också viktigt att välfärdsområdesmedlemmarnas förtroende för regionförvaltningen tryggas och att detta tas i beaktande i all verksamhet inom förvaltningen. Till denna del kan man också hänvisa till förvaltningsutskottets betänkande (FvUB 55/2014), där man konstaterar att begränsningarna i valbarhet ska tolkas restriktivt. Bestämmelserna om jäv däremot ska tolkas stramt.

Välfärdsområdesdirektör Kinnunen Marina

föreslår, på grund av ärendets mångtydighet och grundlagsenliga natur, så vidtas inga åtgärder i ärendet i det här skedet i fråga om ledamöterna i styrelsen och sektioner. Möjligheten att få ett ställningstagande av den högsta laglighetsövervakaren ska utredas. I fortsättningen bör anställda hos välfärdsområdet se till att de anmäler jäv och inte då deltar i behandlingen av ärenden.

Beslut:

Förslaget godkändes. Styrelsen beslöt att föra ärendet till fullmäktige för kännedom i detta skede.

Antecknades till protokollet att styrelseledamöterna Päivi Karppi, Ramieza Mahdi och fullmäktiges IV vice ordf. Johanna Borg anmälde jäv i enlighet med förvaltningslagen 28 § mom 4 (i anställningsförhållande) och var utstigna under ärendets behandling.

Distribution

Välfärdsområdesfullmäktige 20.02.2023 § 4
236/00.02.01.00/2023

Beredare Hartman Tuula
Linda Jakobsson-Pada

Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 06 218 1111 (växel), fornamn.efternamn@ovph.fi

Styrelsen

föreslår, att fullmäktige antecknar ärendet för kännedom.

Beslut:

Antecknades för kännedom.

Antecknades till protokollet att fullmäktigeledamöterna Päivi Karppi, Ramieza Mahdi (medlemmar i styrelsen), Mia West och Kenth Vikström (ersättare i styrelsen) anmälde jäv och var utstigna under ärendets behandling.

Distribution